

Előfizetési árak:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyed évre 2 korona
Egy szám ára 20 fillér
Nyitltér sora 40 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket felvesz a punk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetői osztálya Budapest VII., Erzsébet-körút 41.

POLITIKAI HETILAP

A nemzetiségek és a közigazgatás.

(D.) A nemzetiségi képviselők által rendezett ugynevezett beható viták ugy a multban, mint a jelenben, csodálatoskép nem a szőnyegen levő tárgy kidomborításában, nem annak érdembeli megvitatásában, hanem a magyar közigazgatás, de főképp a járási hatóságok gyalázásában, ezek ténykedésének hazug és ferde megvilágításában marulnek ki.

Ez így van!

És ha keressük ezen szomorú jelenség indító okait, alig csalódnunk ama véleményünkben, hogy ezek inkább szubjektívek, mint objektívek.

És miért?

Nyiltan, őszintén, minden tartozkodás nélkül kimondjuk: a magyar közigazgatás volt, főleg az utolsó időkben, az az ország, melyen a nemzetiségi urak hazafiatlan, sőt nemzetellenes politikai törekvései hajótörést szenvedtek, mert a magyaros szellemtől és hazaszeretettől áthatott tisztikar éber őrködése tette lehetetlenné azt, hogy a nemzetiségi urak garázdálkodása még ma sem aratott teljes sikert, hogy az a szellem, melyet lapjaik gyűlésezeikkel, szónoklataikkal, demagógiáikkal elhinteni igyekeztek, még ma sem nőtt félelmetessé, szóval a külső közigazgatási tisztviselők becsületes, hazafias és megfélemlíthetetlen magatartása akadályozta meg azt, hogy a nemzetiségi népröbök még tökéletesen ma sem urai a helyzetnek.

Ez pedig fáj nekik!

És így mi sem természetesebb, mint hogy a tisztelt urak ott benn az ország palotájában inkább szidják ezt a nekik lábatvető közigazgatást, mint hozzászóljának a tárgyhöz, mely-

hez nem értenek, melyhez homályos dunsztjuk sincs, mert előképzettségük erre nem kvalifikálja őket, tanulni, okosodni pedig nem akarnak, mert amint látják, enélkül is megélnék, még pedig gondtalanul, urasan!

Tudja is Székács Ferkó. mi az az indemnitás? Ő csak azt tudja, hogy fenséges személye kibukott Árvában a bizottságból, kibuktatta a még fenségebb nép, mely kijózanodott Ő Ferkóságából s miután a népet szidni nem meri, mert hátha szüksége lehet még rá, szidja a közigazgatást, mely eddig sem volt inyére, melytől, leszámítva a reverzális idöket, ezután sem várhat semmi jót!

És hány ilyen Székács Ferkó ül ma a góttstilú palotában? Uram, istenem milyen elfajulása ez az igazi és becsületes parlamentárizmusnak?! Igazán nem tudja az ember bosszankodjék-e, vagy nevéssen azon a silány, vértelen, mások becsületén élösködő szellem, mely innét-onnét két éve uralja a testvériesült nemzetiségek tartalomtól és eszmétől szűz beszédjeit, vagy helyesebben mondva handabandáit?

A bökkenö csak az, hogy sem a nevetéssel, sem a bosszankodással nincs segítve azokon, kiket a közigazgatási tisztviselők sorából ezek a tisztelt elősdiék az ország-világ előtt kipécéznék!

Meg kell tehát találni a remédiomot, hogy az immunitás védelme alatt elkövetett sérelmekre ott kapják meg azok a közigazgatási tisztviselők a kellő orvoslást, hol a sérelem ellenük elkövetettet. Tartsa tisztjének a magyar kormány, hogy a minden esetben megejtett vizsgálat eredményét ott olvassa fejére ezeknek a nagyképtű szószátyárokknak, hol rágalmaitak szélnek eresztették, hadd lássa,

hallja a nagy világ is, miből táplálkozik, mivel akar sikereket aratni itt bent és ott künn, nemcsak egyes nemzetiségi képviselő, de az egész nemzetiségi frakció is!

Ép ezért mélyeséges hálára lehet kötelezve az egész közigazgatási tisztikar Návay alelnök iránt, ki a Ferkók hülye szárnypróbálgatásait, mely ismételen azok gyalázásában akart kimerülni, oly hathatósan leintette.

Igy kell megvédeni azokat, kik egy életen át zászlóvivői, lelkes harcosai azoknak a nagy eszméknek, melyektől minden magyar szív, minden nemesen érző lélek át meg át van hatva, de melyeknek terjesztése, a közigazgatási tisztikar közreműködése, megtántoríthatatlan hazafisága nélkül eredményes sem ma, sem a jövőben nem lehet.

A nemzeti ideálok, a nagy eszmék harcosai igazán megérdemlik a hathatós védelmet!

Hogy mi lesz azután a nemzetiségi urakkal, hogy miről fognak beszélni?... Ne fájjon töle a magyar kormány feje! Elvégre is nem azért van a magyar parlament, hogy a nemzetiségi urak izetlenkedéseit hallgassa...! Kiönthetik mindezt lapjaikban is. Bár ez sincs rendjén.

A kir. Curia ítélete. A november 7-iki fővárosi sajtó hozta a hirt, hogy Hlinka és társai fölött az igazságszolgáltatás végleg eltörte a pálcát. A kir. Curia az alsóbb bíróság ítéleteit jóváhagyván, Hlinkák elítéltetése jogerössé vált. A rózsahegy botánykrónikák közt két évre tehát lettnik a szereplés mezejéről, hogy a szónoklás, izgatás nyilvános mesterségét fölváltsa az egyedül-léttel, magabaszállással. És itt újból fölvetjük a kérdést, vajjon olyan bünök elkövetéseért, mint amilyenek Hlinka lelkét terhelik,

Szenásy Gyula, különleges női ruhakelmék áruháza, Budapest—Páris.

Tisztelottal értesitem a n. é. közönséget, hogy ezidei kiváló szép és dus választékban levő

ŐSZI ÉS TÉLI RUHASZÖVETEK

kizárólagos eladásával Turócszentmárton és környéke részére LANG M. ÉS FIA turócszentmártoni céget biztam meg. Nevezett cég minden vásárlási kényszer nélkül (vidékre is) bemutatja mintáimat.

Tisztelottal SZÉNÁSY GYULA.

csak megközelítőleg elég bűnhődés-e a kényelmes államfogház? Az az ember, aki százak, ezrek békéjét forgatta föl, aki egy egész vidék, mondhatnók egy egész ország-rész egyensúlyát billentette meg, aki sok száz embert kergetett vesztébe s aki a csernovai véres vasárnap tavasz előkészítésével sok embert a halálba, több asszonyt az özvegységbe, s gyermekeiket árvaságba kergetett, aki mindezt par, lelki atya létere durva számitással, saját önző céljai szolgálatában képes volt elkövetni, aki nemcsak egyházát, lazáját, hanem emberi méltóságát is százszerosan árulta el: annak bínei sokkal nagyobbak, mintsem azokat a mi törvényeink az államfogház kiszabása által az erkölcsi világrendet jellemző általános felfogással egyensúlyba tudnák hozni. Hiába, nem tudunk föltötte megbétkülni! Az ilyen embernek nem ott, hanem feyházban a helye!

Cseh röpirat Jurigáról. Jurigát kezdünk már elfelejteni, amióta a váci államfogház lakója lett. De ugyanaz a veszély fenyegette saját népe részéről is, amelynek szerzetével pedig még nem is olyan régen fennen kérekedett. Demagok természete a népszerűség titkében szeretett tetszelegni, amig egyszer az a titkór elhomályosult. Most mesterségesen akarják azt újból csiszolni. Hát ha a nép kiábrándulása még nem teljes; hát ha a szépen hangzó meséket meghallgatja még?

Kolisek, akit a muzeumi ünnepekről már ismertünk, vállalkozott a háládatlan szerepre, hogy Juriga lettnek népszerűségét fölélessze. Egy kis füzetet írt tele Jurigáról, olyan dolgokkal, amiket ő maga sem hisz, mert nem hihet. Az agyondicsérés olyan izléstelen tömkelege ez, hogy maga Juriga is pirulni fog belé. De ebben a keretben foglalkozik az író azokkal a dolgokkal is, amiket Jurigával összefüggésbe hozni könnyű volt. Nevezetesen tollhegyre veszi törvényszékeinket, vérszomjas ellenségnek nevezvén el őket, akiket itéletükben nem az igazság keresése, hanem egyes-egyedül a Juriga személye iránt táplált gyűlölet vezérelt. Beszél aztán a magyarságról általában s ezzel párhuzamban a magyar iskoláról is.

No, itt aztán elemében van. Pl.: „Kisérled meg az állatot kölykökét megfosztani, szemébe ugrik. agyon vereti magát, lehet, de elválasztani nem... nem jó atya, nem jó keresztény, nem jó tót az, aki a farkast, tigrist saját gyermekéhez közel engedti. Igen és akkor hiába sirsz. Ki lehet hibás, ha te magad okoztad azt könnyelműséggel... Es ezek a szellemi kigyók, farkasok és tigrisek vajjon hol lepik meg a gyermeket? Az iskolában. Igen, az iskolában. Es éppen ezért minden világi erő kerülgeti az iskolát s nézi, hol juthatna legkönnyebben bele. Jelszavuk: az egyházakat megfosztani iskoláik-tól... stb...“ S tovább: „Dicsőség a keresztény-tót iskolákért küzdőknek és átok szálljon azokra, akik iskoláinkra törnek. De nem engedjük! És megmutatjuk, hogy nem engedjük!“

Ilyen hangon szónokol az a kis füzet a magyar intézményekről tovább is. Durva hangjával a nép lelkehez ékar közel férköznék, a magyarság mint Juriga képzelt ellenségeinek meghurcolásával pedig rokonszenvet akar kelteni Juriga iránt.

Ez a füzet nálunk ritka; de Pozsony-megyében strún osztogatják. Különösen el lehet terjedve Juriga falujában, Szöllösön, ahonnan a füzet több képet is közül. Ajánljuk a hatóság figyelmébe.

A csehek Magyarországon.

Mult heti számunkban tettünk már említést a csehnek tervbevett inváziójáról, hogy az iskoláikban észlelhető zsufaltság folytán beállott túltermelés Magyarországra felé irányítsák. A diplomás emberek feleslegét tehát itt, a tótoklaktá vidéken akarják elhelyezni. — Törekvésüket ugyan kulturális és anyagi érdekekkel magyarázzák, kétségtelen azonban, hogy végeredményében a terv tisztán politikai célokat mozgat. Ellepni a Felvidéket olyan emberekkel, akik a cseh-tót gondolatnak propagandát csinálnak most, a jövőben pedig odatörekedjenek, hogy az testet is öltösn.

A terv ebben az alakjában csak terv, de hiba volna azt hinni, hogy a bevándorlás teljes megakasztására elég ha akkor tesszük meg a kezdő lépéseket, amikor annak első jelenségeit észlelni fogjuk. Nem azért, mintha vele szemben annak idején nem volna elég fegyverünk, de mert már körülbelül most is elkéstünk vele. Az invázió teljes szervezetségében még nem bontakozott ki ugyan, de annak előharcosai már itt lézengnek körülöttünk. Olyanok, akik évekkal ezelőtt tették meg a kezdeményező lépéseket s akik nélkül az eszme újabb formában való fölvetése alig történhetett volna meg. Mert vannak itt már egyének, akik azt előkészítették, nem csupán tótjaink köréből, hanem a csehok és morvák csoportjából is, kik régebben ismerték már föl az előnyöket, miket nekik részben különleges viszonyaink, részben pedig tulságba hajtott tiszteletünk minden idegen iránt s részben a tótok között a fajrokonság kínált, igyekeztek fölhasználni azokat. Ma már szép számon vannak diplomás ügyvédek, orvosaink, bankhivatalnokaink, akiket talán csak a megélhetés hozott közénk egykor s később pedig közvetítő közegei lettek a barátkozásnak, mely azóta egységre való törekvéssé fejlődött.

Há figyelemmel kísérvük a nemzetiségi mozgalmakban ma szereplők neveit, nem ritkán találkozzunk olyanokkal, akik egy-két esztendő előtt azon a vidéken teljesen ismeretlenek voltak s ha kutatunk származásuk után, több mint valószínű, hogy eredetük Morva vagy Csehországba vezethető vissza. Hogy ilyenek már most is vannak, azt bizonyítani külön fölösleges, elég, ha a lipóti zavargásokra utalunk, melyeknek talaját több idegenen kívül egy jól ismert morva származású orvos is készítette elő. Ezek pedig kétszeresen veszedelme-

sek. Mert nemcsak az izgatók számit szaporítják, hanem azért is, mert azok nemzetiségüknek kedvezőbb levegőből jöttek s alkotmányunkkal, törvényainkkal mit sem törődve, az osztrák tartományokban tapasztalt bizonyos foku függetlenséget, önkormányzatot a tótok részére is biztosítani kívánják.

Ezek körül csoportosulnak a cseh és morva munkások egész légiói. Felvidéki ipartelepeink szomoru képét mutatják annak, hogy az ugynevezett magyar ipart cseh és morva művezetők mellett hasonlóan idegen munkások serege intézi. Különösen kirívó az állami segélyt élvező gyáraink vezetésében. Ezek az élvezett segélyvel szemben még annak a legkisebb föltételnek sem tesznek eleget, hogy munkásaiknak legalább felét a magyarok sorából szerződtetnék.

Nem akarunk itt foglalkozni ennek a viszás helyzetnek gazdasági hátrányával, csak rámutatunk arra a veszedelemre, melyet magában hord az a körülmény, hogy a cseh-tót gondolat propagálásában ez a nagy cseh, morva sokaság milyen hatalmas fegyverül használható föl. Maguk az izgatók alig érnének el valamit hirlapjaik, gyűlésezeik útján; de ez az idegen munkássereg tótajku népünkkel minden nap érintkezvén, arra annál is inkább képes befolyást gyakorolni, mert a művelődésnek némileg magasabb fokán lévén, a vezető szerepre munkásaink között hivatottnak is érzi magát. Ezt a hatást fölismerték és föl is használták a vezetők, amikor a munkáselemben elharapózott szocializmust is nemzetiségi mederbe igyekeztek terelni.

De hogy az idegen munkások milyen szolgáltatokat tesznek nekünk, könnyen meggyőződhetünk abból a közismert tényből, hogy néptünk között a nemzetiségi izgatás hullámvezele éppen az idegen munkásokat foglalkoztató iparvállalatok körül a legnagyobb. Itt van az ütközőpont, ahol a cseh röpiratkák tartalma az idegen munkás szájából és annak magyarázatával kerül társaihoz, hogy ezek aztán szerze vigyék a mérget egész széles vidékekre.

Hogy ezek a multban is hasonló szerepet játszottak, mutatja, hogy elérkezettnek találták az időt a cseh-tót gondolat határozottabb körvonalozására.

Most már nemcsak az önként vállalkozók fognak szerencsételni bennünket, hogy kenyerünkön osztozzanak, hanem az ujabban szervezett nagyarányu mozgalom küldönceihez is lehet nonsokára szerencsénk, akik jól kidolgozott haditervvel s utasításokkal ellátva fognak közénk ékelődni, hogy az ékkel tót népünket egészen elidegenítsék.

Hogy ilyen veszedelemmel szemben célszerű-e most is a magyar vendégseretet eddig tapasztalt tülhajtása, annak megítélését az intéző körökre bizzuk.

A csernovai véres vasárnap.

A csernovai zendülés epizódja még az elmúlt héten is foglalkoztatta a magyar és a külföldi közvéleményt. A szomorú eset főleg Csehországban vert fel nagy port, főképp azért, mert az események hatását *Hlinka* András személyes jelenléte is élesztette.

Maga járt ott ez a hazugságoktól áradó pap városról-városra, gyujtva, élesztve azt a gyűlöletet, melyet idehaza hirdetni már nem mert s ünnepeztette magát, mint egy nemzeti hős, mint egy mártíra, azon világmozgató eszméknek, melyek összműködése szüli meg a népek szabadságát.

Pedig hát ez a szegény Hlinka nagyon is távol áll azon szellemi óriások lelki tulajdonságaitól, kik a szabadság tüzétől sarkalva, áldozatul dobnak mindent ezen eszmék harcában. Nem mártír ő. hanem egy közönséges stréber, ki a népszabadság nevében koldul és zsebel, amint tőle kitelik. Nem a nép jóléte, de aljas bosszu hajlja őt abban a tevékenységben, melyet évek óta kifejt a Felvidéken. Egy ember, ki már egyszer szívesen tagadta meg a rózsahegyí zsiros plébániáért most hirdetett eszméit, nem számíthat többé közbeesülésre, nem számíthat vezérszerepre azon eszmék harcában, melyeknek már egyszer Pétere volt.

De hát mégis akart lenni valami. És ez sikerült is neki. Előttünk ugyan nem, de a nemzetiségi urak úgy látszik már elfeledték árulását. Sok szerencsét az új testvérisüléshez! A csernovai zendülés dolgában egyébként a következő értesítéseket vették:

Mit szól a püspök.

A csernovai zendülés dolgában, a többféle véres és sokban irányzatossá előadással szemben, az egyházi részről történt eljárásra nézve a legilletékesebb helyről nyert értesüléstünk alapján a következőket közölhetjük:

Ez évi szeptember elején, a csernovai hívek szeptember 6-án írott kérvényt nyújtottak be a szépei püspökhöz, hogy utjonnan épült templomukat október 16-án, Rózsafüzér ünnepén szentelne föl. Mint utóbb hitelesen bebizonyult, e kérvényt maga Hlinka András plébános fogalmazta és ő adatta be a hívekkel a püspöknek. A püspök e kérvény közlése mellett jelentéstételre hívta föl a rózsahegyí adminisztrátort: nincs-e valamely akadály, hogy e kérelmet, amint őhajtja, teljesíthesse. Az adminisztrátor jelentéséből kintt, hogy a templomépítésnél még adósság áll fenn s a templom föntartásáról még gondoskodni kell. A püspök erre szeptember 15-én a kerületi esperest értesítette, hogy a hívek kérését készségesen teljesíteni kívánja, de szükséges előbb a templom föntartásának biztosítása s ezért utasította az esperest, hogy e biztosítás iránt, akár a még 1905-ben Hlinka plébánoshoz intézett meghagyása szerint, akár a hívek részéről most kiállítandó kötelező nyilatkozat által, intézkedjék. Az esperes szeptember 30-án jelentette a püspöknek, hogy ez irányban még nem végezhetett. Ennek következtében a püspök a fölszentelés iránt való intézkedést a kérdés tisztázásától függővé tette, elhalasztotta s erről az esperest és adminisztrátort értesítette. A templom fölszentelése iránt újabb kérelmek érkeztek a püspökhöz s az esperes, a templom föntartása iránt kívánt s a hívek részéről

október 13-án kiállított kötelező iratot is október 15-én beküldötte. Ennek alapján a püspök értesítette az esperest, hogy a templom ünnepies fölszentelését, amelynek céljából a hívek időközben megfelelő oltárt is építettek, későbbre, amidőn körülményei engedik, magának tartja fenn; de hogy a csernovai hívek óhajának elég tétessék, templomuk az instantiszeteknek már addig is átadható legyen, annak megajlásával Kurimszky Antal kanoonokot bízta meg, aki, mint Hlinka közvetlen elődje, sok éven át rózsahegyí plébános volt s akinek plébánosokdája idejében a templom építése tervebe vétetett, az építési költség gyűjtése is megindult s tizenegyezer koronára emelkedett. A megajlás idejére nézve, a püspök meghagyása szerint, a kanoonoknak a kerületi esperességgel kellett értekeznie és megállapodnia. Közös megállapodásuk szerint a megajlás október 27-ére tűzték ki s erről a hívek október 20-án értesítettek, Kurimszky Rózsahegyre el is indult; de utközben a község nevében egy szenátor névalíráásával táviratot vett, hogy ne fáradjon Csernovára, mert a templomfölszentelést nem tartják meg. Kurimszky ennek következtében utjáról visszafordult. Nem érkezvén meg tehát a kitűzött időre, az esperes és a rózsahegyí adminisztrátor, a nép kellő értesítése és megnyugtatása végett Csernovára ment s akkor történt a gyászos zendülés. A püspök Kurimszky visszatértéről, a megajlás elmaradásáról, a véres eseményről az első értesítést csak másnap, október 28-án délután, Budapestről székhelyére megérkezve, vette. Ez a való.

Hlinka második nyilatkozata.

Hlinka András a „Hlas“ hasábjai után a „N. N.“-t is felkeresi és hosszabb nyilatkozatban elmeséli a templomépítés történetét s megismétli piskos vádjait a püspök ellen. A nyilatkozat rövid tartalma a következő:

Előadja a csernovai templom gyűjtésének történetét s a templomszentelésről való elmaradást azzal magyarázza, hogy a püspök nem kívánta a jelenlétét. Amikor Rómában járt, úgy látta, hogy ott hajlandók lettek volna ügyének békés elintézésére, ám Párvy püspökön mult minden; értesésre adták, hogy jelenléte bántja és izgatja a népet s azt kívánták, hogy egyelőre maradjon távol községétől. Elmentem, írja s ime, itt a fanyar gyűlölet, amelytől vásik egész Európa fog. A püspök állta utját a megoldásnak, hiszen a kongregáció másodtitkára, Msgr. Leya megmondta neki, hogy ha a püspök nem akadékoskodik, hamarosan rendbe jó minden. Mért nem jött hát rendbe? — kérdi Hlinka. Az ő ügye már félév óta stagnál a püspök és a kormány közbelépése miatt, pedig ha a püspök ítél, ő abba — bármi legyen döntése — belenyugodott volna. Nem tettem, mert be kellett volna látnia az ő teljes ártatlanságát. Ez a huza-vona lázította föl, szerinte, a népet. Párvyn kívül, ugymond, feleljenek Isten és ember előtt a történetekért Fischer és a többi tényezők: a szolgabíró, zsandár és a politika.

Cseh szemtelenség.

Prága város tanácsa a mult szombaton tartott ülésében szóba hozta a csernovai zendülés véres kimenetelét. Természetes dolog, hogy a cseh fővárosban, ahol a tót agitátorok titkos bujtatói élnek, megragadták

ezt az alkalmat is, hogy a tótok iránt érzett szimpátiájuknak kifejezést adjanak. De a városi tanácsban elhangzott fölszólalás egyáltalán nyilvánvalóvá teszi, hogy mennyire elferdített információk alapján szítják a külföldön a magyargyűlöletet. A fölszólaló városi képviselő, *Bastyr* dr., ugyanis beszédében akként tüntette föl az esetet, mintha a csendőrök támadták volna meg a templomszentelésre egybegyűlt ajtatos tömeget, holott tudvalevően a fölizgatott tömeg volt a támadó. *Bastyr* dr. beszédében a következőket mondotta:

A csendes falu híres lakosait az egyház szolgálainak és a közbiztonság őreinek jelenlétében halomra fölvölőzték akkor, a mikor a nép istenes cselekedet, egy templom fölszentelésének ünnepeire jött össze. Minden testvéri érzésünket meg kellene tagadnunk a szláv törzstől, ha keserű fájdalomunknak és mély gyászunknak a tótok véres sorsa miatt kifejezést nem adnánk akkor, a mikor politikai ellenfeleik dühének lettek áldozatai. Indítványozom, hogy a városi tanács adjon kifejezést ezen való fájdalomnak és elkeseredésnek.

A városi tanács tagjai zajosan helyeselték; nem akadt közöttük egy sem, a ki az igazságnak megfelelően rámutatott volna, hogyan történt az eset.

Hlinka ünnepeztetése.

A mártír ellátogatott Prágába, hol november 2-án a csehek ünnepezték őt. A pályaudvaron számos cseh diák várta és lelkesen fogadta. Hlinka a nap folyamán megnézte a város látványosságait, este pedig elment a cseh nemzeti színházba, a hol tiszteletére ünnepi előadást rendeztek, az igazgatóság pedig páholyt bocsátott rendelkezésére. Az előadás után a morvaországi cseh diákok ünnepi lakomát rendeztek tiszteletére Weinberge városrészen.

Este a Zsofia egyesület termében népgyűlést tartottak, melynek szónokai az *elnyomott tótok* helyzetét esetelték. A népgyűlésen felszólt Hlinka is, ki beszédében arról panaszkodott, hogy a magyarok ráháritják a csernovai vérengzés felelősségét, pedig akik ott elestek, azok a tót szabadságharc áldozatai voltak.

Egy lengyel lap véleménye.

A tót és cseh lapok gyalázkodása után igazán jól esik a szintén szláv lengyelek magatartása. A Lembergben megjelenő Goniec Polszki című lengyel lap tegnapi első cikkében „A lengyel-magyar testvériség“ címen éles hangon elítéli az osztrák parlamentben a csernovai eset alkalmából a magyarok ellen intézett támadásokat, valamint a csehek viselkedését.

Szervezkedés.

Az összes nemzeteknek az egész földkerekségen nincs annyi ellensége, mint a magyaroknak. A küllelenséggel valahogy csak megvolnánk, de ezerszer veszedelmesebb ennél az a sok bellelenség, mely a magyar nemzet testén élőszküdik, az a téméred sok szu, mely egy idő óta feltartóztatlanul rágódik az ezeréves tölgyfán!

Ezen ellenség ellen hazafias kötelességünk védekeznünk, nem ágyuval, puskával s karddal, hanem a szellem fegyverével, mely hatásosabb eszköz, pusztítóbb a hatása, mint bármínő modern technikai eszköznök.

Ezen ellenség ellen szervezkednünk kell, mert azt a harcot csak tudással és az erők organizálásával lehet megvívni.

A szervezésben rejlik az erő! Ezen tudatból áthatva, különösen a magyarországi szociáldemokraták fogják fel leginkább az egyesülés s szervezés erejét s minden erejüket erre is koncentrálnak. S ennek meg is van az eredménye!

Mi pedig télenül állunk velök szemben. Mindent holnapra halasztunk, tétovázunk, kapkodunk ide-oda s az ellenség? Az ellenség halad, mint a karaván s röhög a markába, hogy micsoda élhetetlen népség vagyunk mi!

De nem folytatom! Előveszek néhány tükörcsüveget Turócvarmegye társadalmi életéből.

Mint ujságíró ember, hivatásomból kifolyólag megfordulok mindenütt, akárcsak a rossz pénz! Betérek a cigány házába, meglátogatom a parasztot. Bekopogtatok néhány papokhoz s tanítókhöz, sőt sokszor elbeszélgetek félnapig a kisbíróval is, mert hát az ember nem tudja, hogy kitől tanulhat valamit. Itt is hall valamit, ott is s tapasztaltakat aztán felhasználhatja az ember a közjó javára. Őszintén megvallva, még a járásbíróval s végrehajtóval is összejövök néha-néha, de ez utóvégre mellékes. Meghallgatom mindenkinek véleményét, panaszát, ügyes-bajos dolgát az „audiatur et altera pars” elvénel fogva. Most álljunk meg egy kissé.

Hányan panaszkodnak, hogy nem bírnak az iskolaszékkel. Az egyiket az bánja, hogy azok csak határoznak, de minden írásbeli munka az ő nyakába szakad. A másikat az bosszantja, hogy az iskolavagyon telekolését, hitközségi szervezetet, a világrt sem tudja velük megértetni. Ezeregy a baja! De csak mond nekik: alakitson, uram, egyesületet a faluban s ott huzamosabb időn át készítsen elő a talajt, mit felel? Oh, uramócsém, minálunk még nincs szociális baj, nem kell a vizet zavarni, nem kell felizgatni, felheccelni a buta parasztot, csak legyen minden úgy, ahogy régen volt. . .

Van Turócvarmegyében egy számottevő község s a községnek egy gyönyörű állami iskolája, az iskolánál működő tanerők kifogástalan hazafiak. De az egész község gyűlölettel viseltetik az iskola s a tanerők iránt s csak kényszerből küldi gyermekeit az iskolába. Utána néztem a dolognak, hogy mi ennek az oka? Ekkor megtudtam, hogy az illető iskola gondnoksági tagjai csupa idegen s helybeliek közül egy se tagja annak. A paraszt tudván azt, hogy neki semmi köze az iskolához, nem is törődik vele. Miatta állhat az, össze is dülhet. Idegenkedik tőle, az idegenkedésből lassankint kifejlődik a gyűlölet s mindennek levét megissza a magyar népkultúra! Azonban egytuttal megkérdem az illetékes tényezőket, hogy nem lehet-e a helybeli polgárokból a gondnokságot megalakítani s így az animozitást, mely a község s az iskola közt fennáll, megszüntetni? Ugyan — mondják — buta a paraszt, mit ért az a gondnoksági teendőkhöz.

Tessék szervezni a népet, tessék egyesületet alakítani s tanítani, nevelni a népet! Oh, uramócsém, kár a parasztot felvilágosítani! Minek? Hiszen nincs baj a községben. Legyen minden úgy, ahogy régen volt s ne zavarjuk a vizet.

Hányszor panaszkodnak pap, jegyző, tanító, mikor ügyes-bajos dolgait a néppel elintézik, a nép butasága, érthetlensége miatt. De ha biztatod őket, hogy szervezzék a népet és az egyesületekben fogjanak hozzá a népfelvilágosító munkához, akkor Rousseauval imádkoznak: Mindenható Isten, ments meg minket a tudományoktól, csak a „minket” helyébe a „parasztot” tessék. Sohse hittem volna, hogy az urak szájából, kik tudásuknak köszönik boldogulásukat, annyiszor fogom hallani, valahányszor a szervezkedést sürgettem: hagyja csak, addig boldog a paraszt és jó a munkás, míg buta és szegény!

Ezeknek a jó uraknak a baj oit kezdődik, ahol torkaszakadtából ordítják: le az Istennel, le a hazával, le az erkölcsi világrenddel, le az urakkal. Mig ez nincs, addig a községben nincs baj, addig a szervezkedés, egyesülés fölösleges, ostobaság s aki ilyenre vállalkozik, az fellázítja, felhecceli a népet! Oh sanctissima simplicitas!

Politika és társadalom egyre demokratikusabb irányban fejlődik: intézte a nép saját ügyeit! S hogy erre képes legyen, kell, hogy a nép bizonyos önálló szervezetet nyerjen. Hol lesz az autonómikus szervekhez a szükséges tudás a népben, ha nem iparkodunk őket nevelni? És hol neveljük őket, ha nem az egyesületekben? Tudás, fejlesztés, népfelvilágosítás hozzá szükséges, tehát gőzerővel lássunk hozzá az organizáláshoz, a megfelelő egyesületek létesítéséhez.

Minden pap, tanító s jegyző agitáljon a nép között s szervezze a népet! Aki nem ért hozzá, az álljon félre s engedje át a teret annak, kinek ahhoz tehetsége van, de ne akadékoskodjék s ne górdítsen akadályokat a jóhiszeműeknek útjába.

Félre tehát a hiszszággal, az irigységgel, az önzéssel, az intrikával!

Félre a kisleltekkel, az alacsony gondolkodásuakkal, a gyávákka, a dologtalan herékkel!

ckl.

A kisemberek nyugdija.

A társadalomnak mindazon osztályai, melyeknél a vagyonszerezés a lehetetlenség közre tartozik, aggódva a jövő kiszámíthatatlan eshetőségein, tömörülni igyekeznek, hogy egyesült erővel oly intézményeket létesítsenek, melyek nekik a megélhetést azon időre is biztosítsák, a mikor a sors esélyei folytán hosszabb időre vagy örökre képtelenné válnak arra, hogy mindennapi kenyerüket megkereshessék.

Hazánkban a tömegnyomor enyhítésére számos jótékony célú intézményt létesítettek, melyek hivatásuknak többé-kevésbé meg is felelnek. Az emberiség haladásával az igények is meggyarobbodtak. Sok kisebb segélyezési alapokkal rendelkező egyesületek a hozzájuk fűzött reményeknek megfelelően nem tudtak s helyüket elfoglalták az országosan szervezett, modern alapokra fektetett egyesületek.

Az iparilag fejlődött nyugati államok a szociális törvényhozás terén régen megelőztek bennünket. A német birodalom 60 milliónyi lakosságának egy ötöde betegség ellen, egy harmada baleset ellen, egy negyede rokkantság és aggság ellen van biztosítva kötelező alapon. Közel 500 millió márkát fizetnek ki

évenként betegeknek, a balesetek áldozatainak, a rokkantaknak és aggoknak. Ezen összeghez a munkaadók 250 millió, a munkások 200 millió és az állam 50 millió márkával járul hozzá évenként. Ezen óriási szociális művet az özvegyek és árvák biztosításával készílik kiegészíteni. Mondanuk is fölösleges, hogy ezen rengeteg segélyezéssel gyökeresen megoldották a németek a szegényügyet.

Franciaországban, Angolhonban s a nyugat többi gazdaságilag erős államaiban is kielégítően oldották meg a dolgozó néposztályok beteg-, baleset-, rokkant- és aggkori biztosítását.

A fejlődés megkívánta, hogy nálunk is a szociális törvényhozás terére lépjenek; ennek folytán a betegsegélyezés és balesetbiztosítás kérdései a közelmúltban megoldást nyertek s ezzel Magyarország a többi művelt állam nyomába lépett. E törvények mérhetetlen sok jót eredményeznek 'majd az idők folyamán.

A legfőbb szociális biztosítási ág: a rokkant- és aggkori biztosítás még eddig meg nem valósulhatott az ezel járó óriási anyagi terhek miatt, melyeket ez megkíván. Tudjuk, hogy hazánkban a korra és a haladásra való tekintettel már oly intézményeket kellett létesíteni, melyeket a nyugat országainak a gazdasági fejlődés ugyanazon fokán, a melyen Magyarország ma áll, nem kellett még létesíteniük és föntartaniok. Ezzel is nehezebb a helyzetünk.

Ezért eddig csak az állami tisztviselők, a vasutasok, postások és egyéb állami alkalmazottak, a városi, megyei tisztviselők és alkalmazottak s részben a magánvállalatok tisztviselői résztulnek nyugdíjban szolgáltat-képtelenségük esetén.

A dolgozó társadalom legnagyobb és legszámottevőbb tömege: a kisiparosok, kiskereskedők, munkások, napszámosok nincsenek biztosítva a rokkantság és aggkor szomorú idejére. Pedig a kisembereknek van első sorban szükségük támaszra a sors csapásai ellen. A munkából kidőlték segítséget keresnek szorultságukban s ha azt meg nem találják, kétségbeesnek s balsorsukban a társadalom ellenségeivé válnak, telve gyűlölettel szidják a főnálló rendet, mely róluk nem gondoskodik, őket nem támogatja. A kétségbeesett, nyomorba jutott ember látása pedig fájdalom okoz minden érző szívnek. Az egyes ember azonban csakis pillanatnyi nyomorából segítheti ki szenvedő embertársát, azaz — alalmiznánt nyujthat neki. A megajándékozott az adományt elfogadja. meg is köszöni, de — szegény is, hogy ő, ki életét becsületos munkával töltötte, szerencsétlenségében kénytelen alalmiznánt elfogadni. És hányan vannak, kik inkább éhen halnak, semhogy kolduljanak!?

Az önálló kisiparos, a kiskereskedő helyzete semmivel sem rózsásabb, mint a napi-béret dolgozó munkásé, ha egyszer rokkantta válik. A mai nehéz időkben vagyont öreg korára alig gyűjtíthet. A meddig fiatal, erős és egészséges, küzd és megkeresi a maga és családja kenyerét. De ha idővel betegség megtöri, rokkant lesz, nem felelhet meg a követelményeknek s a nélkülözés és nyomor rémei hozzá is beköszöntenek.

*

Ezen elmélkedésre pedig egy évi jelentés készített bennünket, a melyben az országos jellegű Magyarországi Munkások Rokkanti- és

Nyugdíjigyletének vezetősége számol be működésének eredményéről s a mely véletlenül keztünkbe került.

Érdekes olvasmány. Bárkinék ajánlhatjuk saját okulására! Megtudjuk belőle, hogy mi magyarok korántsem vagyunk oly szegények és elhagyottak a rokkant- és aggkori biztosítás terén, mint azt eddig hittük. Sőt! Bárnan állíthatjuk immár, hogy a magyar munkások ezen önkéntes belépés alapján szervezett egyesülete a magyar elmét dicséret, annyira, hogy a külföldön csak kötelező alapon tudtak ily rövid idő alatt nagyobb eredményeket elérni, az önkéntes belépés alapján ez sehol sem volt lehetséges.

Szíves olvasóinkat bizonyára érdekelni fogja, ha röviden ismertjük az egyesület történetét s amelyből megállapíthatják, mily bámulatos sikereket tud az emberi akarat és kitartás elérni.

Az együletet 1893-ban alakította meg 112 lelkes magyar munkás Budapesten. Az a cél lebegett szemük előtt, hogy szerény keresetű embertársaiknak állandó segélyt biztosítsanak, hogy ha győgyíthatatlan betegség, baleset vagy agg koruk miatt szakmájukban munkát és keresetképtelenné válnak — ezzel megóvják őket a koldulás lealázó szegénységétől.

Tíz éven át senkinek sem adtak segélyt, ez idő alatt dolgoztak és gyűjtötték a segélyezési alapot. 1903-ban kezdék meg a rokkantak segélyezését s azóta (4 $\frac{1}{2}$ év alatt) 242 rokkantnak, 63 árvának és számos özvegynek több mint 170,000 korona segélyt fizettek ki.

Nincs is a világon még egy oly nyugdíj-intézmény, mely az I. oszt. heti 20, a II. oszt. heti 24 és a III. oszt. heti 30 fillér tagsági díj mellett már tíz évi tagság betöltése után, rokkant tagjainak az I. osztályban heti 8-40 (évi 436 korona 80 fillér), a II. osztályban heti 9-80 (évi 509 korona 60 fillér), a III-ik osztályban 11-90 (évi 618 korona 80 fillér) rokkantségélyt, 40 évi tagság után pedig hetenkint 12, 14, illetve 17 korona nyugdíjt adna. A nyugdíj 40 évi tagság betöltése után mindenkinek jár, tekintet nélkül arra, hogy munkaképes-e, vagy sem.

Az elhalt segélyre jogosult tagok árvái 14 éves korukig neveltetési járulékból részesülnek. Ha árvák nem maradnak hátra, az özvegy végkielégítést kap.

Az egyület még ott is gyakorolja a humanitást, hol erre az alapszabályok nem kötelezik. Így a központnál és minden fiókpénztárnál van külön segélyezési alap, melyből oly elhalt tagok hátramaradottai részesülnek segélyben, kik a jogosultságot halálukig el nem érték.

Az ünzetlen buzgóságnak, a lelkiismeretességnek példás megnyilatkozását látjuk az egyület vezetésében is, melynek bámulatos eredmények köszönhetőek. Az együletnek Budapesten van a központi irodája, vidéken eddig 172 fiókpénztára van, összesen 54,000 fizető, számos pártoló és alapító taggal. Az egyület közhasznú működését a kereskedelmi kormány is elismerte s 1907-től kezdve évi ötezer korona állami támogatásban részesíti. A közhatóságok, a sajtó, a papság, a tanítószág, az ipartestületek, számos gyáros és emberbarát erkölcsi és anyagi támogatásban részesítik. A munkaadók közül számosan munkásaik helyett az illetéket egészen vagy

részben fizetik. Városok, községek, intézetek alkalmazottait beirták.

A vagyonekezelés kifogástalan. Havonként Hivatalos Közönyt adnak ki, melyben nyilvánosan elszámolják a bevételeket és kiadásokat. Az együletnek jelenleg 2 millió 880 ezer korona vagyona van, mely állami értékpapirokban, készpénzben és a budapesti egyület házában van teljesen biztos alapon elhelyezve.

*

Ezt az együletet ajánljuk helybeli iparosaink és munkásaink figyelmébe. Valóban humánus, minden polgártól, felekezeti és nemzetiségi kérdéstől távol álló, tisztán jótékony céljait megvalósítani törekvő intézmény, mely a magyar munkások és iparosok dicsőséges alkotása. Törekedjünk mindannyian arra, hogy ez az egyület nálunk is meghonosodjék.

Iratkozzék be az egyesületbe az iparos, a kereskedő, a segéd, a tanonc; irassa be mindenki a feleségét, 14 éven föltuli gyermekeit, ha fizetés ellenében munkát végeznek. Iratkozzék be a földmunkás, a napszámos, a gazda s azoknak dolgozó családtagjai; a tisztviselő, napidíjas, gyakornok, hivataloszolga s általában mindenki, ki fizetés ellenében munkát végez. A kedvezményes beiratási díj csak 1 korona 20 fillér.

Mindnyájan munkások vagyunk, akár szerszámmal, akár szellemi munkával keresünk meg mindennapi kenyerünket. A munkás és iparos keze-lába, a szellemi munkás agya elgyöngyül idővel, rokkantá válik. És akkor elénkbe tolu az a kérdés: mi lesz most velünk? Miből élünk ezután?

A Mindenható azért adott az embernek ész, hogy tudjon segíteni magán. Vajon van-e ember manapság, ki ne ismerné az örök igazmondást: Segíts magadon s az Isten is megsegít!

Az Ipartestület érdemes vezetőihez van még néhány szavunk: az ország számos helyén az ipartestületek kezdeményezésére karolták föl ezt az együletet, mely a társadalom békés fejlődését előmozdítja, a jólétet terjeszti. Vegye itt minálunk is kézbe ezt az igazán közhasznú ügyet s lépjen föl mint kezdeményező. Ezeket fogják tettét áldani s hálátel szívvel emlékeznek egykor vissza a rokkantak a kezdeményezőkre.

Az egyület központi vezetősége (Budapest, VIII. József-utca 23.) igen szívesen ad bárkinék is fölvilágosítást, a ki ez iránt hozzá fordul.

Az együletet a Budapesten most záródó nemzetközi balesetügyi, iparegészségügyi és munkásjóléti kiállításon egyik legnagyobb díjjal, az állami aranyéremmel tüntették ki, ezzel is elismerve közhasznú voltát.

H I R E K.

Magyar isteni tisztelet. A helybeli róm. kath. templomban a havonként bevezetett magyar isteni tisztelet ma fél 9 órakor tartatik meg.

A vívóklub megalakulása. A nyár folyamán itt működött mester tanítványai az elmúlt hétfőn a magyar kaszinó helyiségében összejövetelt rendeztek s elhatározták, hogy a vívás nemes és testedző sportját tovább folytatják. Egy küldöttség felkérte *Boldis*

Ignác felső kereskedelmi iskolai igazgatót, hogy e célból engedje át továbbra is az áll. iskolák tornacsarnokát. Az igazgató ur szíves készséggel tett eleget a kívánságnak s így a vívók minden hétfőn, csütörtökön és pénteken 5 óratól 7-ig gyakorolhatják e kiválóan edző sportot.

Tanítógyűlés. A mosóc—znői járás tanító köre f. évi nov. hó 16-án Stubnyafürdőn 1 $\frac{1}{2}$ órákor kezdődő közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. A közgyűlés megnyitása és a múlt közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. — 2. Gyakorlati tanítás nyelvtanból III-ik osztályban. — 3. Értékezés a gazdasági ismétlő iskoláról. — 4. Tisztujtás. — 5. Indítványok és a jövő közgyűlés helyének kijelölése. A közgyűlés utáni közbeszéd rész venni szándékozók Halmos Péter stubnyafürdői állami tanító urnál idejkorán jelentkezni szíveskedjenek.

A földmívelésügyi kormány a szegény népért. *Dardányi* Ignác földmívelésügyi m. kir. miniszter egyik legújabb keletti s az erdőgondnokságokhoz címzett rendeletében az iránt intézkedett, hogy tekintettel az országoszerzte felszökött faárakra, a gondnokságok felügyelete alatt álló erdősegekben a szárazgály gyűjtése, illetve szedése mindazoknak, kik szegénységüket igazolják, kivétel nélkül megengedtesék. E helyes és bölcs intézkedés, ismerve a mi vidékünkön is beállott nagy faszükséget, nem szorul még külön méltánylásra is.

A tót muzeum fellirása. Lapunk egyik mult számában elmondottuk, hogy vármegyénk alispánja, hivatkozva egyik régebbi keletti miniszteri rendeletre, meghagyta a muzeumi tót társaság igazgatóságának, hogy az újonnan felépült muzeum homlokzatára, a miniszteri rendeletnek megfelelőleg, magyar fellirást is alkalmazzon, még pedig úgy, hogy a magyar szöveg elsőbbséget eklatáns módon kiünjék. Az elnökség ennek folytán a régi tót föllirást levétette s az épület homlokzatán csak a „Muzeum“ fellirást hagyta meg. Nem tudatjuk s nem feszegetjük, hogy mi indította az elnökséget eme bölcs elhatározásra, mert ezzel az internacionális megjelöléssel is tökéletesen megelégszünk.

Munkásszerencsétlenség történt a ruttkai főmthelyben. *Danda István* egyik társával az izzasztóból egy vasdarabot emelt ki, de oly szerencsétlenül, hogy jobb kezét és oldalát súlyosan összezegefte. A szerencsétlen ember sérülései nem életveszélyesek nygvan, de mégis bezsallították a tescheni kórházba.

Utóállítás. A treneséri hadkiegészítő parancsnokság sorozó bizottsága a folyó hó 7-én tartotta a szokásos utóállításokat vármegyénk egész területére nézve.

Saffarik János, az antiszemita. A szucsányi izraelita templomban ájtatoskodó hívek imáját kellemetlen incidens zavarta meg a folyó hó 1-én. Éppen javában folyt az imádkozás, midőn az egyik ablak üvegeji esőrompölve hullottak az imaház padlózatára, egy hatalmas ködarab pedig az egyik imaszámolyra zuhant. A rögtön megindított vizsgálat kiderítette, hogy a követ *Saffarik János* szucsányi lakos hajította be az ablakon. A tettét feljelentették az illetékes hatóságnál.

Halálozás. *Braun Lajos* körmöcbányai lakos a folyó hó 5-én, életének 31-ik évében elhunyt. Temetése a folyó hó 7-én ment végbe, nagyszámú rokon, jóbarát és ismerős részvétele mellett.

A szuonányi Iparos Ifjuság megalkotta „Ifjusági egyesületét” ez idő szerint 30 rendes taggal. Az egyesület tisztikara a következőképp alakult ki: Igazgató lett **Ceszek Imre**. Elnök: **Mester G. Alelnök: Polacek A. Pénztáros: Chlól J. Könyvtáros: Zelenka J. Jegyző: Mester S.** Az egyesület célja az önművelés, különösen pedig a zene és éneklés művelése. Az üzemjelvények napja kedd, estűrtök és szombatnapokon 8—10-ig, vasárnap pedig délután 3—10-ig. Az ifjusági egyesület elnöksége ez uton is felkéri a nagyközönséget, hogy a türelmük kört anyagilag és erkölcsileg támogattani sziveskedjék.

Tűz volt Tarnó községben a folyó hó 4-én. Este fél 9 órakor tüttött ki a pusztító elem, vérsirosra festve a csillagos eget, ugyanarra, hogy a tűz föllángolása majdnem az egész vármegye területén látható volt. A tűz csak éjtél felé volt lokalizálható, de már akkor is nagy pusztításokat vitt véghez, a mennyiben hajléktalanra tett négy családot s elpusztított néhány eleséggel és takarmánnyal teli csúrt. A tűz keletkezésének okát mindez ideig nem sikerült kideríteni, azonban általánosan elterjedt az a vélemény, hogy a tűz gyújtogatás folytán keletkezett.

Megfagyott. A néhány nap óta beállott hideg időjárás és északi fagyoknak már meg van az első áldozata. Mint tudósítónk írja, a trebozói határban a folyó hó 7-en megfagyva találták **Csernyanszki Mária** priekopai lakosnőt, ki valószínűleg bepálinkázva elaludt és megfagyott.

A liment. Capsol comp., a Horgony-Pain-Expeller igazi, népszerű háziserő lett, mely számos családban már sok éve óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, csúznál stb.-nél a Linimenttel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéznek elő; sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhasfolyás az altestnek Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő háziserő jó eredményel alkalmazható bedörzsölésképpen az influenza ellen is és tüvegben: a 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona, a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: Richter-féle Horgony-Linimenttel (Horgony-Pain-Expeller) kérni, valamint a „Horgony” védjegyre és a Richter cégjegyzésre figyelni és csak eredeti tüveget elfogadni.

Az állami tanítókat ez uton is fölkéri a kir. tanfelügyelőség, hogy vasuti igazolványaikat megújítsák véget f. hó 15-ig okvetlen betérjésük.

Kézimunkatanfolyam nyílt meg a polg. fuiskolával kapcsolatban, vezető **Soltész József** tanár.

KÖZGAZDASÁG.

Munkahány Amerikában. A nap-nap mellett Amerikából érkező hírek mind a mellett tanuskodnak, hogy a nagy pénzválság az ipar válságot vonta maga után. Vége az annyira híres amerikai vállalkozásnak és ezzel a munkaalkalmaknak. Munkás, aki tehát most ottreked, annak koplalás a sorsa. A nagy Westinghouse gyárak üzemredukcióját most egy másik nagy vállalat üzemredukcióját követi, melynek folytán a munkások ezrei vesztik el kenyertüket, köztük sok magyar.

Omahából vesszük a hírt, hogy ott az Union Pacific vasutársaság 4000 munkást elbocsátott, akik a társaság mthelyeiben és építőosztályában voltak alkalmazva. Hissztük, hogy az Amerikából jövő rossz hírek kijózanítólag fognak hatni és már a közeljövőben csökkenik a kivándorlók száma. A meginduló visszavándorlás is hivatva van felvilágosítani a könnyen hívőket, hogy tul az Oceánon most már nehezebb a megélhetés, mint jelenleg a megjavult kereseti viszonyok mellett nálunk.

Az adómentes motorbenzin ára. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur az adómentes motorbenzin mersékel eladási árát folyó évi június hó 1-től kezdődőleg a folyó évi november hó 30-ig terjedő időszakra, illetőleg további intézkedésig métermázsánként huszonnégy koronában állapította meg.

Az 1908. évi londoni magyar kiállítás. Az 1908 ra tervbe vett londoni magyar kiállítás rendezőségének kérelmére elhatározta a minisztertanács, hogy ámbár a kiállítást magánvállalkozásnak tekinti s mint ilyent a kormány anyagilag nem segíeyezheti, mindazonáltal erkölcsi támogatásban kívánja részesíteni. A kiállítás londoni helyi bizottságában az angol közélet több kiváló alakja, köztük maga a lordmayor is szerepel.

Szállítási hirdetmény. A cs. és kir. szab. kassa-oderbergi vasut igazgatósága pályázatot irt az 1908 évben szükséges anyagszerek, nyomtatványok, műhely és pályafenntartási fák szállítására. A vonatkozó hirdetményt és szükségesleti előírányzatot az érdekeltek betekintheik a posonyi kamara titkárságánál.

A fiatal leányok

ha testileg gyengék, vagy csak muló betegségben szenvednek is, már régóta bizalommal viseltetnek a SCOTT-féle Emulsió iránt, mert fejlődésükre jótékony hatással van ez az izletes, könnyen emészthető

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük ügyeltembe venni.

legjobb erősítő szer

Serdülő leányoknak minden alkalommal ezt a bevált, kitűnő szert kellene használniok, amikor gyengék, fáradtak és kedvetlenek.

Egy eredeti üveg ára 2 R 80 fillér.

Kapható a gyógyszerárakban.

Szerkesztői üzenetek.

G. J. urnak Helyben. Dolgozatát kézhez vettük Sajnálataunkra mult számunkban nem voltak képesek annak helyet szorítani. Sziveskedjék azonban igért munkásságát megkezdeni. Hckl. Beszéltem az alispán ural. Egész biztos választ azonban nem adhatok. Ugy látszik, ez ügyben egy egybehivandó értekezlet fog dönteni. **Jurányi** urnak Tarnó. Köszönjük az értesítést. Felhasználtuk. A babonáról között dolgoka. egy nagyobb dolgozat keretében értékesítjük.

Szerkesztésért felelős: **Dugovich Titus.**
Helyettes szerkesztő: **Boldizsár Boldizsár.**
Kiadótulajdonos: **Moskóczy Ferenc.**

KALOGÉN

BRÁZAY SÓBORSZESZ
FOGKRÉM A LEGJOBB ★★

Meghívás.

A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatalnak 1383/1907. sz. körrendelete folytán a „Turócmegyei kerületi betegsegélyző pénztár”-nak a munkaadók és biztosított alkalmazottaknak egyenlő arányú képviselői kiküldöttékből álló, **folyó évi november hó 17-én délután 2 órakor** az ipartestület helyiségében (Domban) tartandó

közgyűlésére.

TÁRGYAK:

1. A pénztár igazgatóságának és felügyelő bizottságának az 1907: XIX. t.-c. 127. §-a értelmében az egyenlő arányú képviselőre való kiegészítése:

a) az igazgatóságba 3 rendes tag, munkaadó, — 1 póttag, munkaadó;

b) a felügyelő bizottságba 2 rendes tag, munkaadó.

A Mbhiv. körrendelete értelmében

2. az országos pénztár közgyűlési kiküldöttjeinek választása: 1 munkaadó és 3 póttag, 1 munkavető és 3 póttag.

3. Az 1907. évi XIX. t.-c. 159. §-a értelmében a választott bíróságba 20 ülnöknek (10 munkaadó és 10 munkavető) és helyettes ülnöknek (5 munkaadó és 5 munkavető) választása.

4. Az 1907. évi XIX. t.-c. 199. §-a értelmében a pénztár helyi ülnökus hó 30-ig gyűjtött vagyonának mily célra való felhasználása feletti határozat.

A közgyűlés a megjelentek számára való tekintet nélkül is érvényes.

Turócszentmárton, 1907. nov. 3.

Az igazgatóság.

B A R O S

Hiányos borok

és más betegségek javítására nincs jobb és megbízhatóbb szer, mint törvényeink szerint megengedett és a bel- és külföldön általánosan legjobbban elismert **BAROS-féle**

G Á B O R

borerősítő (hektoliterenként 1/2—1 kg.) kilója 4—K purin (kl-ként 5—6 deka) kilója 12—K, dekája —16 f. **derítő** 12 hl-hez 2—K 25-höz 3—K 50-höz 5—K **savtalanító** (hl-ként 1/4 kg.) kilója 2-40 K **szagtelenítő** (hl-ként 1/4—1/2 kg.) kilója 5-20 K **törött vagy nyúlós borjavító-szer** (hl-ként 1/2—1 kg.) kilója 4-40 K.

Továbbá az összes létező borászati pincegazdászati cikkek és gépek.

Árjegyzék és utasítás ingyen.

50 K-ig utánvétel, azon felül megállapodás szerinti időre is szállítok.

Központi iroda és elárúsító hely:

Budapest, VII., Dohány-u. 1. depot 40.

Telefon szám: 8—72.

Rum, likőr és egyéb szeszes italok készítéséhez szükséges kompozíciók gyára:

I., Városmajor-utca 42. (Saját ház)

Telefon: 45-45.

BOGDÁNY

SZERENCSEJE

PÁRATLAN.

A m. kir. szab. osztálysorsjátékban nálunk nyertek:

602.000

koronát a 240. számra

602.000

koronát a 12698. számra

602.000

koronát a 85306. számra

602.000

koronát a 92044. számra

602.000

koronát a 98924. számra

400.000

koronát a 11119. számra

400.000

koronát a 76632. számra

200.000

koronát a 25534. számra

200.000

koronát a 27557. számra

200.000

koronát a 46006. számra

200.000

koronát a 92049. számra

100.000

koronát a 15630. számra

100.000

koronát a 20293. számra

100.000

koronát a 70169. számra

100.000

koronát a 79559. számra

100.000

koronát a 86860. számra

100.000

koronát a 94780. számra

50.000 koronát a 2407 számra

80.000 " " 27665 " "

80.000 " " 60277 " "

50.000 " " 36234 " "

50.000 " " 93034 " "

40.000 " " 266 " "

40.000 " " 395 " "

40.000 " " 27539 " "

40.000 " " 117255 " "

és ezenkívül sok sorsjegy 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 és 10.000 koronát nyertek

Bogdány S.

fővárosi sorsjegyiroda R.-T.

Budapest, VI., Károly-körút 20.

Húzás november 21. és 23-án

$1/8$ sorsj.	$1/4$ sorsj.	$1/2$ sorsj.	$1/1$ sorsj.
K 1.50	K 3.—	K 6.—	K 12.—

Vidékre utánvételt vagy az összeg előzetes beküldése után küldjük sorsjegyeinket.

Stenográfia.

Növendékek, III. polgártól kezdve, a nélkülözhetetlen gyorsírás, gépirás, könyvitel és szépírást nálam biztos sikerrel elsajátíthatják. Bővebb felvilágosítással szolgálok d. u. 1-3-ig Ruttkán.

Schwartz Jolán, okleveles gyorsírónő.

HÉDA B.

(MIKES ÉS TÁRSA UTODA)

fűszer-, csemegekereskedése Turócszentmárton

Valódi francia és magyar pezsgők; Malaga, Sherry, Madeira spanyol borok és palackbor-különlegességek, továbbá asztali borok, valódi angol rum; mindenféle likörök raktára.

Legolcsóbb fűszerárú-bevásárlási forrás!

ÁSVÁNYVIZEK!

Koestlin-féle legfinomabb teasütemények; Fürth-, valamint Heller-féle cukorkák. ■ Déligyümölcsök.

■ ■ Hengeralmi lisztraktár! ■ ■

Védjegy: „Horgony!”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

patéika

egy régióknak bizonyult házi szer, mely már sok év óta legjobb fájdalomosillapító szernek bizonyult közhíven, oszlan és meghűléseknel, bodörzölésekpen használva.

Figyelemztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K-80, K1.40 és K2.- és úgyszólván minden gyógyszerertában kapható. — Főraktar: Török József gyógyszerésznél, Budapest. De Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Mindennapi szétküldés.

3-4 középiskolát végzett fiu

tanoncúl

felvétetik MOSKÓCZI FERENCNÉ
könyv- és papirkereskedésében
Turócszentmártonban.

TÉLI MENETREND

A magyar királyi államvasutakon:

(Érvényes 1907. évi október hó 1-től kezdve.)

Budapest—Turócszentmárton:

Gyv. ind.	délután	3-30,	érk. este	10-21
Szv. "	délelött	9-20,	" "	7-56
Gyv. "	reggel	7-15,	" délután	1-38
Vv. "	éjjel	11-10,	" délelött	11-41
Szv. "	délután	5-35,	" reggel	4-18
Vv. Jánoshegyről ind. reg.	5-07,	é. reg.	7-41	

Turócszentmárton—Ruttká:

Gyv. ind.	délután	1-39,	érk. délután	1-47
Szv. "	este	7-57,	" este	8-06
Gyv. "	"	10-22,	" "	10-30
Szv. "	reggel	4-20,	" reggel	4-30
Vv. "	"	7-42,	" "	8-01
Vv. "	délelött	11-42,	" délelött	11-53

Budapest ny. p. u.—Zsolna:

Gyv. ind.	reggel	7-20,	érk. délután	1-33
Szv. "	"	9-20,	" este	8-30
Gyv. "	este	6-55,	" éjjel	12-24
Szv. "	"	10-30,	" reggel	7-16

A os. és kir. szab. Kassa-Oderbergi vasutakon:

Kassa—Ruttká:

Szv. ind.	reggel	5-30,	érk. délután	12-24
Szv. "	"	7-40,	" "	2-04
Gyv. "	délután	12-05,	" "	5-30
Szv. "	"	12-35,	" este	8-08
Szv. "	"	3-52,	" "	11-03
Gyv. "	este	7-42,	" "	12-08

Ruttká—Kassa.

Gyv. ind.	reggel	4-05,	érk. délelött	8-35
Szv. ind.	reggel	4-57,	érk. délelött	11-55
Szv. "	"	8-35,	" délután	3-45
Gyv. "	délután	12-30,	" "	5-03
Szv. "	"	2-30,	" este	8-55
Szv. "	"	4-18,	" éjjel	11-35
Liptószentmiklósta Svz. i.	este	8-44 é.	10-10	

Ruttká—Zsolna:

Szv. ind.	reggel	4-48,	érk. reggel	5-15
Szv. "	délután	12-50,	" délután	1-20
Szv. "	"	2-21,	" "	2-45
Gyv. "	"	5-38,	" este	6-00
Szv. "	este	8-33,	" "	9-00
Szv. "	éjjel	11-17,	" éjjel	11-45
Gyv. "	"	12-12,	" "	12-34
Vv. "	délelött	8-13,	" délelött	8-39

Zsolna—Ruttká:

Gyv. ind.	reggel	3-39,	érk. reggel	4-01
Szv. ind.	reggel	4-21,	érk. reggel	4-47
Szv. "	"	7-40,	" délelött	8-12
Gyv. "	délután	12-04,	" délután	12-26
Szv. "	délután	1-55,	" "	2-20
Szv. "	"	3-33,	" "	4-00
Szv. "	este	9-01,	" este	9-30
Szv. "	este	7-20,	" "	7-50

Wix Miksa

Turócszentmárton

főtér, a „Hitelbank“ volt helyiségében.

Raktár: liszt, fűszerárú, ásványvizek, csemegék, különféle sajtok, husneműek, halneműek, konzervek, asztali-, csemege- és gyógyborok, kül- és belföldi likőrök, cognac és pezsgők. — Üveg és porcellán, alpakka és kinaezüst-árak, konyhaedények, tükrök és képek.

Üvegezési vállalat.

3610/1907. sz.

Faszéneladási hirdetés.

A zsarnócai m. kir. erdőhivatal tanácstermében f. 1907. évi december hó 9-én délelőtt 10 $\frac{1}{2}$ óraker megkezdendő nyilvános szóbeli versenytárgyaláson eladásra kerül a geletneki m. kir. erdőgondnokság „A“ gazdasági osztályának bükköskuti és revistevévaljai védkerületében az 1908., 1909. években termelendő és a kir. kincstár által a garamberzence—lévai helyi érdekű vasut Szénásfalu—Vihnyepeszerény vasuti állomásra kiszállítandó és vasuti kocsikba rakandó, minden felelősség nélkül évente mintegy 3000 q-át kitevő bükkfaszén, melyből 5% lágyfából termelt lehet.

Kikiáltási egységár métermázsánként 4 korona 50 fillér.

Bánatpénz 1400 korona.

Az árverési és szerződési feltételek a zsarnócai m. kir. erdőhivatalnál megtekinthetők.

Zsarnócan, 1907. évi november hó 3-án.

M. kir. erdőhivatal.

T. c.

Van szerencsém szives figyelmét azon körülményre felhívni, miszerint az ország minden részében előnyösen ismert, 1810-ben alapított

HALTENBERGER BÉLA, KASSA

ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyári céget Turócsvármegye részére én képviselem.

Elvállalok a legutányosabb árak mellett festés és vegyi tisztításra férfi- és női ruhákat, függönyöket, nyakkendőket, kézimunkát, keztűt stb., továbbá gőzmosás és vasalásra gallérokat, kékzöket, ingeket és egyéb fehérneműt. — Gyászestben ruhák soron kívül gyorsan festetnek feketére. A t. felek a képviselet igénybevétele által megszabadulnak a csomagolás kellemetlenségeitől, valamint a postaköltségektől. — Számos megbízást várva, maradok teljes tisztelettel

REISZ LIPÓT
Turócszentmárton.

Szőrmeáru műhely!		
javítások gyorsan és pontosan!	<p>Utazó- és városi bunda, lábtakaró, boa, sapka, karmantyú és mind a szakmába vágó cikket saját műhelyünkben készítünk.</p> <p>Jutányos ár. Kitűnő minőség.</p> <p>Spitzer Mór és Bindfeld Armin Turócszentmárton.</p>	Állandó raktár kész cikkekben!
Szőrmeáru műhely!		

<p>Oh jaj!</p> <p>Megfojt ez az átkozott köhögés!</p>	<p>Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású</p> <p>Egger mellpasztillái az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.</p> <p>Doboza 1 és 2 korona. Próbadoz 50 fillér.</p> <p>Fő- és szétküldési raktár: „NÁDOR” gyógyszerár Budapest, VI., Váci-körut 17.</p>	<p>Eljén!</p> <p>Egger mellpasztillája hamar meggyógyított!</p>
<p>Kapható Turócszentmártonban: Toperczer Sándor gyógyszerertárában</p>		

Fényképező készülékek

nagy választéka

Moskóczi Ferencné

könyvkereskedésében Turócszentmárton.